

**Országos Statisztikai Tanács
Titkársága**

740-17/28/2008.

**Emlékeztető
az Országos Statisztikai Tanács
2008. szeptember 11-i üléséről**

Napirendi pontok:

	Téma	Előterjesztő
1.	A 2009. évi OSAP kormány-előterjesztés tervezete	Sulykosné Papp Edit
2.	A hivatalos statisztikai szolgálat fejlesztési tervei a szakmai konzultációk alapján a Gyakorlati Kódexhez kapcsolódóan	Szép Katalin
3.	Tájékoztató a társadalmi haladást mérő mutatószámok rendszeréről	Németh Eszter

Az ülésen részt vettek

az OST tagjai, illetve néhány esetben a képviselőtüket ellátó személyek tanácskozási joggal, valamint

az állandó meghívottak:

dr. Pukli Péter (a KSH elnöke) dr. Balogh Miklós (a KSH elnökhelyettese), Mészáros Árpád (az OST titkára), Szépné Szőke Györgyi (ONYF).

meghívottként:

az 1. napirendi pontnál a KSH adatgyűjtő főosztályainak vezetői,

a 2. napirendi pontnál dr. Láng Dóra (KSH), Mag Kornélia (KSH)

előterjesztőként (a 1., és a 3. napirendi pontoknál):

Sulykosné Papp Edit (KSH), Németh Eszter (KSH).

Az OST elnöke megállapította a határozatképességet és a napirend elfogadtatásával megnyitotta az ülést.

1. napirend: A 2009. évi OSAP kormány-előterjesztés tervezete

Az előterjesztés rövid leírása:

Az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program 2009. évi tervezetét a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény értelmében a hivatalos statisztikai szolgálatához tartozó szervek javaslatai alapján a Központi Statisztikai Hivatal összeállította.

A hivatalos statisztikai szolgálat adatgyűjtő szervei 2009-re – mint tárgyidőszakra – 298 kötelező statisztikai adatgyűjtés végrehajtását kezdeményezik. Ez 20-szal kevesebb az előző évinél. Nem hajt végre statisztikai adatgyűjtést a Gazdasági Versenyhivatal, a Honvédelmi Minisztérium, a Külügyminisztérium, a Magyar Nemzeti Bank és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete.

A 2009. évi kötelező adatgyűjtések közül 204 lesz változatlan, 85 módosul, és összesen 5 új adatgyűjtést terveznek a hivatalos statisztikai szolgálat szervei. A statisztikai célú adatátvételek száma 97, amelyből 79 változatlan, 13 módosított és 5 új. A 23 közvetlen adatgyűjtés és 24 statisztikai célú adatátvétel megszűnését részben az adatgyűjtések/adatátvételek összevonása illetve, az adatgyűjtések adatátvételekkel való kiváltása, részben az OSAP-ból az ágazati adatgyűjtési rendszerbe kerülése indokolja. (pl. az MNB 10 adatgyűjtése adatait kívánja saját rendeleti hatáskörében begyűjteni).

Előterjesztői kiegészítés:

A rendszer kialakítása szempontjából fontos volt, hogy a meghatározott erőforrások mellett az OSAP megfelelő színvonalon biztosítsa a statisztikai adatok iránti hazai és nemzetközi igények kielégítését.

Az adatszolgáltatói terhek mérséklése érdekében is évről évre csökken az OSAP-ban kötelezően elrendelt közvetlen adatgyűjtések száma – az elmúlt évhez képest 6%-kal, az elmúlt hat évben összesen közel negyedével – és nő a statisztikai célú, közvetlen adatgyűjtéseket kiváltó adatátvételeké, amely 2009-ben megközelíti a százat. A közvetlen adatgyűjtések 92%-a letölthető és kitölthető formában elérhető az adatgyűjtő szervek honlapján, túlnyomó részük elektronikusan is beküldhető. A csak papíron gyűjtött adatok aránya mindössze 11%.

A stabilitási elvet is szem előtt tartva az elmúlt évekhez képest a 2009. évi tervezetben a legmagasabb a változatlan közvetlen adatgyűjtések aránya (70%). A módosítások (28%) nagy része sem jelentős, mivel esetenként csupán a gyakoriság, a beérkezési határidő, az adatszolgáltatói kör vagy nomenklátúra változott. A tervezet mindössze 5 új adatgyűjtést tartalmaz, amelyek részben az európai uniós, részben hazai – döntés-előkészítéshez szükséges – igényeket elégítenek ki.

A 2008. évi OSAP 13 adatgyűjtést érintő visszamenőleges módosításának kezdeményezését jogszabályváltozások, nomenklátúra változás illetve adatszolgáltatói kör változás indokolják.

Felvetések összefoglalása:

1. Kérdés hangzott el a 1099/09 Áruforgalmi mérleg (KSH), 2202/09 Dísznövénytermesztés (FVM) és a 2203/09 Gyógynövény felvásárlás (FVM) adatgyűjtések adatszolgáltatóinak meghatározását illetően.

Az első adatgyűjtés esetében a mezőgazdasági felvásárlást nem főtevékenységként végző vállalkozások egy része is bekerül az adatszolgáltatói körbe, ezt jelenti az adatszolgáltatók meghatározásában „...a megfigyelésbe bevont egyéb besorolásúak”. Az FVM két új adatgyűjtésre tett javaslatot, amelyet alapos szakmai egyeztetés előzött meg. A TEÁOR besorolás alapján nem lett volna egyértelmű az adatszolgáltatók meghatározása, ezért a KSH-val egyeztetve került az OSAP-ba a dísznövénytermesztéssel illetve gyógynövények és fűszernövények felvásárlásával foglalkozó kijelölt szervezetek meghatározás.

2. A Legfőbb Ügyészséget illetően egy – az IRM-mel közös 1228/09 Egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika – adatgyűjtés tekintetében pontosítani kell az előterjesztést.

Az OST állásfoglalása: Az előterjesztést az OST elfogadja és alkalmasnak tartja arra, hogy a KSH elnöke azt a Kormány elé terjessze.

2. napirend: A hivatalos statisztikai szolgálat fejlesztési tervei a szakmai konzultációk alapján a Gyakorlati Kódexhez kapcsolódóan

Az előterjesztés rövid leírása:

A fejlesztési tervek tematikus tapasztalatcsere keretében kerültek kialakításra, amelyek ez év május 7-én, 14-én és 26-án kerültek megtartásra, sorrendben az alábbi témakörökben:

1. Minőségbiztosítás, termékminőség a statisztikában

A tapasztalatcsere keretében a Gyakorlati Kódex minőség iránti elkötelezettségre, valamint a termékminőségre vonatkozó elveihez (4., 11-15. elvek) kapcsolódó területek kerültek áttekintésre, bemutatva a KSH-ban, az EU-ban, a Magyar Nemzeti Bankban és más, hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó intézményekben folyó fejlesztéseket, megközelítéseket és eredményeket.

2. Függetlenség, hatékonyság a statisztikában

A tapasztalatcsere keretében a Gyakorlati Kódex szakmai függetlenségre, adatgyűjtésre való felhatalmazásra és a statisztikai adatok bizalmas kezelésére, megfelelő erőforrásokra, költséghatékonyságra, valamint a pártatlanságra vonatkozó elveihez kapcsolódó területek kerültek áttekintésre, bemutatva röviden az elv tartalmát, illetve néhány elvnel bemutatásra került a KSH gyakorlata is.

3. Folyamatminőség, minőségbiztosítás a statisztikában

A tapasztalatcsere keretében a Gyakorlati Kódex folyamatra vonatkozó elveihez kapcsolódó területek kerültek áttekintésre, bemutatva a KSH-ban és az unióban folyó fejlesztéseket, megközelítéseket és eredményeket.

Mindhárom témában a hivatalos statisztikai szolgálat egyes szerveinél működő gyakorlatra vonatkozóan az egyes témakörök felvezetését követően a körkérdésekre adott válaszokból, valamint a konzultációt követően kiküldött kérdésekre adott válaszokból nyertünk átfogó képet.

Előterjesztői kiegészítés:

A 2005-ben elfogadott Gyakorlati Kódex rendszeresen szerepel az OST üléseinek napirendjén is. Az elvek érvényesülését rendszeresen ellenőrzi az Eurostat. A további fejlesztésre intézkedési terveket kell kidolgozni és erről, valamint annak megvalósulásáról rendszeres tájékoztatást adni az unió számára is. A Gyakorlati Kódex nemcsak a statisztikai hivatalokra vonatkozóan fogalmaz meg alapelveket, hanem a teljes hivatalos statisztikai szolgálatra vonatkozóan is.

A magyarországi hivatalos statisztikai szolgálat Gyakorlati Kódex-hez kötődő önértékelése 2007-ben megtörtént, amelyről az összefoglalót az Eurostatnak a KSH megküldte. Már az önértékelés során felmerült, az az igény, hogy legyenek szakmai konzultációk, szakmai segítségnyújtás az egyes témákhoz kapcsolódóan. Ezekre került sor ez év májusában. A cél, hogy megismertessük az elvárásokat, egymás gyakorlatát, illetve, hogy kitűzésre kerüljenek az egyes szervek fejlesztési céljai.

A konzultációk fogadtatása pozitív volt, igény merült fel ezek folytatására.

Az összesített fejlesztési tervek visszakerülnek az egyes intézményekhez megfontolásra, esetleg pontosításra, kiegészítésre, aktualizálásra. A végleges anyagot a KSH az Eurostat számára megküldi. A továbbiakban a KSH a hivatalos statisztikai szolgálat többi szervétől évente egyszer teljesítési jelentést kér arra vonatkozóan, hogy hol és milyen mértékben valósultak meg a fejlesztési tervek.

A felmerült igények alapján a jövőben a KSH koordinálásával további párbeszédre nyílik lehetőség.

Felvetések összefoglalása:

1. A hivatalos statisztikai szolgálat szervei nagyra értékelik a Hivatalnak a Gyakorlati Kódex elvei érvényesülése érdekében kifejtett erőfeszítéseit. Mindannyiunk közös felelőssége, hogy milyen a hivatalos statisztika minősége, és hogy az a kritériumoknak megfeleljen. Erkölcsi kötelességünk odafigyelni, hogy hol van még további erőfeszítésekre szükség, hol tudjuk egymást segíteni.
2. A TEÁOR váltás miatt szükséges konzultációra csak azt követően kerülne sor, ha igazgatási oldalról is rendeződnek a kérdések. Statisztikai oldalról minden rendben van, a nomenklátúra kidolgozásra és bevezetésre került.
3. Néhány szervezet jelezte, hogy nincsenek könnyű helyzetben a fejlesztési elképzelések megfogalmazását és gyakorlati megvalósíthatóságát illetően.

Az OST állásfoglalása: Az OST a tájékoztatást tudomásul veszi.

3. napirend: Tájékoztató a társadalmi haladást mérő mutatószámok rendszeréről

Az előterjesztés rövid leírása:

A társadalmi fejlődés különböző vetületeinek a megismerésére, mérésére, a fejlődési irányok megalapozott döntéseken alapuló kialakítására, a társadalmi és gazdasági folyamatok, azok összetevőinek a kimutatására egyre nagyobb igény jelentkezik. Ezek a kérdések nemcsak a nemzeti és nemzetközi politikai döntéshozókat, a tudományos élet képviselőit érdeklik, hanem az állampolgárok, a társadalmi szervezetek, a szakmai szövetségek, a vállalkozások, és a társadalom más szereplői számára is fontossá válnak. A fejlődési mutatók előmozdíthatják a tényeken alapuló

vitát a politikai döntéshozók és a közvélemény között arról, hogy a társadalom honnan indult, merre tart, és hol áll.

A Kormány 2212/2007. (XI. 14.) számú határozata szerint a társadalmi haladás mérését és fejlesztésének hatásvizsgálatát szolgáló komplex mutatószámrendszer kidolgozása, szükséges, amelynek keretében vizsgálhatók:

- a társadalmi ellátórendszerek modernizációs folyamatának eredményei,
- az életkörülményeket, életviszonyokat alapvetően meghatározó tényezőkben bekövetkezett változások,
- a különböző társadalmi csoportok helyzetében bekövetkezett változások.

A feladat végrehajtása kapcsolódik az OECD társadalmi haladás mérésére irányuló globális projektjéhez, a projekthez való magyar csatlakozás első lépésének is tekinthető.

A Kormány a határozat végrehajtásáért a KSH-t jelölte ki felelősként, amelynek megfelelően a hivatal kidolgozta a társadalmi haladást mérő mutatószámrendszer tervezetét. Ennek során elsődleges szempont volt a kormányhatározatban szereplő céloknak való megfelelés, de a mutatók kiválasztásánál figyelembe vettük a nemzetközi standardokat és gyakorlatot is. A mutatók kiválasztásának többlépcsős, iteratív folyamata lezárulásának eredményeként a mutatószámrendszer három (gazdaság, társadalom, környezet) szakterületén összesen 206 mutató, és az egyes részterületekhez kapcsolódóan 23 vezető, ún. elsődleges mutatószám került meghatározásra. A rendszer a jelenleg működő felvételekre épít annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló adatokból a lehető leghamarabb lehessen tájékoztatásra alkalmas adatbázist építeni.

A Központi Statisztikai Hivatalban széles körű szakmai konzultáció nyomán kidolgozott, a társadalmi haladás objektív mérését elősegítő indikátorrendszerről további (szakmai és civil szervezeti körben zajló) egyeztetések szükségesek ahhoz, hogy betölthesse szerepét.

Előterjesztői kiegészítés:

A KSH feladatai az indikátor rendszer kidolgozásával nem zárultak le. A széles körű egyeztetések folyamatban vannak. Eddig az MTA hat tudományos bizottsága, négy kutatóintézet, tíz akadémikus valamint a Gazdasági és Szociális Tanács (GSZT) tárgyalta az anyagot. A következő egyeztetésre szeptember 18-án kerül sor, számos kutatóintézet ill. az OECD képviselésével. Az elfogadott koncepcióknak megfelelő mutatószámrendszer első változata az egyeztetések lezárását követően kerül publikálásra.

Fontos, hogy átfogó kép alakuljon ki a haladásról és annak dimenzióiról. A mutatószámoknak alkalmasnak kell lenniük a helyzet és a haladás mérésére, a pillanatkép nyújtása mellett az időbeli és a nemzetközi összehasonlításra. Objektív, szilárd módszertani alapokon nyugvó minőségi mérőszámok kerültek a rendszerbe, amelyek a nemzetközi gyakorlat és szakirodalom figyelembe vételével lettek kialakítva.

Felvetések összefoglalása:

1. Az MTA Statisztikai Bizottsága is tárgyalta az előterjesztést és nagyon pozitívan fogadta az elképzeléseket. A szerteágazó, jellegükben különböző mutatószámok megközelítésére az „indikátor-szett” nagyon jó megoldás. A tervezett mutatószámok megjelenése, rendszeres publikálása, terjesztése nagymértékben elősegíti, hogy a statisztika szélesebb körű társadalmi csoportoknak is szóljon, hogy még inkább a statisztika felé tudjuk fordítani a közérdeklődést.
2. Az egyeztetéseknél két fontos szempont volt, egyrészt a mutatószám rendszer tudományos megalapozottsága, másrészt az objektivitás. Ezért elsősorban a tudományos élet szereplőit vonták be a KSH az egyeztetésekbe. A civil szférát a GSZT képviselte.

3. A mutatószámrendszer még nem publikus, mivel még nem végleges. Az adatbázisok, amelyekből a számításokat a jövőben el lehet végezni, a KSH honlapján elérhetőek.
4. A mutatószámrendszer kialakításához végzett statisztikai munka bemutatása mellett nem kapott elég hangsúlyt, hogy ebben a folyamatban, amelyet elindítottak Isztambulban, a statisztikai hivatal, a statisztikai szolgálat mellékszereplő, csak a keretet tudja biztosítani a társadalmi megegyezéshez. A társadalmi igényre kialakított mutatószámrendszer akkor válik élővé és akkor szolgálja a célját, ha ezt elfogadja a társadalom. Ez már nem statisztikai feladat.

Az OST állásfoglalása: Az OST a tájékoztatást tudomásul veszi.

Budapest, 2008. szeptember 19.

Mészáros Árpád
az OST titkára

Jóváhagyom:

Sándorné dr. Kriszt Éva
az OST elnöke

Az emlékeztetőt kapják:

*Dr. Pukli Péter, a KSH elnöke,
dr. Bagó Eszter és
dr. Balogh Miklós, a KSH elnökhelyettesei,*

*az OST tagjai és állandó meghívottjai,
az OST ülés eseti meghívottjai.*